

מרכז יפה
למחקרים אסטרטגיים
אוניברסיטת תל-אביב

עדכן אסטרטגי

ינואר 1999

כרך 1, חוברת מס' 4

בגיליון זה

• האמנה להפסקת ייצור חומרים בקיעים: משמעויות לישראל.

שי פלדמן

המחבר סוקר את התפתחויות השנים האחרונות באשר לניסוח האמנה להפסקת ייצורם של חומרים בקיעים על ידי ועידת האו"ם לפירוק נשק. על רקע החלטת ראש הממשלה מאוגוסט 1998 שממשלת ישראל אינה מתנגדת, כי הוועידה תיפתח במשא ומתן בנושא, בוחן המחבר את השיקולים שאמורים להנחות את מדיניות ישראל בגיבוש עמדתה. במסגרת זו מציג המחבר ארבעה תנאים הכרחיים שהיענות להם תבטיח את כושר ההרתעה של ישראל.

• הטרור המזרח תיכוני בזירה הבינלאומית: בין לאדן כמשל.

ענת קורץ

המחברת מתארת את הסיבות למגמה המסתמנת בשנים האחרונות של נסיגה בטרור הבינלאומי שמקורו במזרח התיכון, תוך שהיא מדגישה, כי גורמים אלה נובעים מאופיים של הארגונים והתנועות השונות, מטרותיהם ודרכי פעולתם. המחברת מציגה את ההתפתחויות בנושא זה תוך התמקדות בשלוש קטגוריות: טרור בינלאומי פלסטיני, טרור בינלאומי אסלאמי וטרור בינלאומי מדינתי. על רקע זה מציגה המחברת את ייחודה של קבוצת הטרור של בין-לאדן ומעריכה את מקומה על מפת הטרור הבינלאומית העתידה.

• ביזור התלות האסטרטגית של ישראל

מרטין שרמן

המחבר טוען כי הן התבונה הפוליטית והן ניסיון העבר מצביעים על כך שעל ישראל לשוך ולבחון את הצורך בביזור תלותה האסטרטגית. צורך זה עולה על רקע האפשרות, כי האינטרסים של ישראל וארה"ב לא ימשיכו להיות תואמים לעד, הן בשל מחלוקות עקרוניות והן בשל גורמים שלא קשורים לישראל. המחבר מציג קווים מנחים לתכנון תהליך המיזן והבחינה של האפשרויות העומדות בפני ישראל תוך שהוא מציג את הסיכונים והסיכויים הקיימים בתהליך כזה.

המעורבות האמריקנית בהסכמי הביטחון הישראליים-פלסטיניים

מרק א' הלר

הבאות: השלמת התהליך של ביטול האמנה הלאומית הפלסטינית; מניעת הסתה עוינת והפעלת מגוון של אמצעי ביטחון, הכוללים רישום נשק, החרמת נשק לא-חוקי, מעצר חשודים בפעילות טרור, וצמצום כוח השיטור הפלסטיני. למעשה, מרכיב ההדדיות היה הטיועון החזק ביותר שהציג ראש הממשלה, בנימין נתניהו, בפני מבקריו מבית; הוא ניסח זאת כך: "ייתנו – יקבלו; לא ייתנו לא יקבלו." באופן עקרוני, לרשות הפלסטינית יש מניע חזק להימנע מכל פעולה שיכולה לעכב תהליך, שאמור להעביר לשליטתה המלאה, או החלקית, 40% משטח הגדה המערבית עד פברואר 1999 – זמן רב לפני שהדיונים על הסדר הקבע יגיעו לשלב המכריע. עם זאת, כמה מהצעדים הנדרשים ממנה יכולים להיתפס על-ידי הפלסטינים כפוגעים בכבודם ובהערכה העצמית שלהם, וצעדים אחרים עלולים לעורר עימות בין הרשות הפלסטינית והחמאס, או בינה לבין גופים אופוזיציוניים אחרים, שיהיה קשה מזה שהיושב-ראש, יאסר ערפאת, יהיה מוכן להסתכן בו באותו שלב. לדוגמה, ראש הביטחון המסכל ברשות הפלסטינית, מוחמד דחלאן, רמז כבר בעבר, שהוא יעקוף את הבעיה של צמצום כוח השיטור על-ידי הגשת שתי רשימות: הראשונה

(המשך בעמ' 3)

מזכר ההבנות, שעליו חתמו ישראל והרשות הפלסטינית באחוזה וואי ב-23 באוקטובר 1998, נקוב בכה הרבה אי-בהירויות עד שכמה ממבקריו השוו אותו לגבינה שווייצרית. הבולטת שבאי-בהירויות הללו קשורה בנושאים, שהקנו למשא-ומתן שהתנהל בוואי תחושת דחיפות. הנושא הראשון – ההיקף של הפריסה-מחדש השלישית, כפי שנקבע בהצהרת העקרונות מסוף 1993. השני – השאלה, האם הפלסטינים אכן יכריזו באופן חד-צדדי על הקמת מדינה, וינסו לממש ריבונות במאי 1999 – עם סיום תקופת הביניים שהוגדרה בהצהרת העקרונות. אי-בהירויות האלה יספקו, קרוב לוודאי, כר נרחב למחלוקות ולעימותים באביב 1999.

אולם, עוד קודם לכן, עשוי השלב השני של הפריסה מחדש של הכוחות הישראליים – שנראה כחלק הפחות מסובך של הסכם וואי, ושאמור היה להתקיים במשך שלושה חודשים החל מנובמבר 1998 – להיות נתון לעיכובים ולהפרעות אם ישראל תחליט שהצד הפלסטיני לא מילא את חלקו בהסכם.

על-פי מזכר וואי, המשך יישום שלבי הביניים של הפריסה-מחדש תלוי בנכונותו של הצד הפלסטיני לקיים את התחייבויותיו

דבר המערכת

ב

שבועות שקדמו להכנתו של גיליון זה חלו במזרח-התיכון התפתחויות דרמטיות, שמספרן היה רב גם לגבי אזור זה המורגל בתהפוכות תכופות. ב-23 באוקטובר חתמו ישראל והרשות הפלסטינית על הסכם ווא, אשר קירב את הפלסטינים צעד נוסף לקראת עצמאות מדינית. זמן קצר לאחר מכן חתמו ישראל וארצות-הברית על מזכר הסכמה, אשר העמיק את הקשרים האסטרטגיים בין שתי המדינות. הסכם וואי גרם להתחדשות האלימות ברחבי הגדה המערבית, בהיקף הרחב ביותר מאז שהסתיימה האינתיפאדה. הפלסטינים מחו על כך, שההסכם לא הביא לשחרורם של אסירים בטחוניים.

התחדשות האלימות לא הרתיעה את הנשיא קלינטון מלבוא לביקור בישראל, בעזה ובבית לחם. במסעו של הנשיא לאזור הפכה ארצות-הברית, למעשה, לפטרונית של המדינה

הפלסטינית שבדרך. מייד לאחר ביקורו של קלינטון התברר, שממשלת ישראל בהרכבה הנוכחי הגיעה לסוף דרכה, וכי המדינה ניצבת בפני מערכת בחירות.

ארצות-הברית ובריטניה החליטו לפתוח במתקפה אווירית על עיראק שכללה שיגור טילי שיוט, בתגובה למכשולים שהציב סדאם חוסיין בפני פעילותם של פקחי אונסק"ו. אולם המתקפה לא שכנעה את הרוב הרפובליקני בבית הנבחרים האמריקני להימנע מלהורות לסנאט להעמיד לדין את המפקד העליון של הכוחות האמריקניים. כך היה ויליאם ג'פרסון קלינטון לנשיא השני בתולדות ארצות-הברית שהוחלט על העמדתו לדין בידי הסנאט.

ההתפתחויות האלה מדגישות שני מאפיינים חשובים של המערכת המזרח תיכונית: הראשון, שהאלימות ממשיכה להיות

גורם קבוע באזור, והשני, שמעורבותה של ארצות-הברית מבחינות צבאיות ודיפלומטיות במזרח-התיכון אך גוברת. המאמרים המופיעים בגיליון זה של **עדכן אסטרטגי** – משקפים את שני ההיבטים הללו.

ענת קורץ מתייחסת להיבט אחד של האלימות במזרח-התיכון: ההתפתחויות בשימוש בטרור באזור. במאמרה היא מנתחת את הגורמים המגבילים את גלישתו של הטרור ממדינות המזרח-התיכון לזירה הבין-לאומית. קבוצת הטרור שמאחוריה עומד אוסאמה בן-לאדן – אשר עשתה פיגועים בשגרירויות אמריקניות בשתי בירות אפריקניות – משמשת כדוגמה לאפשרות, כי בעתיד יוכלו ארגוני טרור להתגבר על המגבלות האלה.

מאמרו של שי פלדמן, שעוסק בניתוח המשמעויות לישראל של האמנה להפסקת ייצור חומרים בקיעים, מציג את מעמדה

עדכן אסטרטגי

כרך 1, חוברת מס' 4 ינואר 1999

הרבעון **עדכן אסטרטגי** מיועד להעשיר ולהפרות את הדיון הציבורי בנושאים העומדים, או אמורים לעמוד, על סדר היום הביטחוני של ישראל והמזרח-התיכון.

המאמרים המופיעים בעדכן נכתבים על-ידי חוקרי המרכז ואורחיו, ומבוססים על מחקרים שנעשו במרכז. המאמרים מאופיינים בהיותם מכווני מדיניות. הדעות המובעות בהם הן של המחבר לבדו.

© כל הזכויות שמורות 0793-8950 ISSN

עורך ראשי:

שי פלדמן

מנהל המערכת:

משה גרונדמן

עיצוב גרפי:

טלי ניב-דולינסקי

חברי המערכת:

שי פלדמן

אברהם בן-צבי

משה גרונדמן

מרק הלר

ענת קורץ

אפרים קם

עדכן אסטרטגי יוצא לאור על ידי

מרכז יפה למחקרים אסטרטגיים, אוניברסיטת תל אביב, רמת אביב, תל אביב 69978

טלי 03-6409926 פקס 03-6422404 E-mail: jc22@post.tau.ac.il

עדכן אסטרטגי מתפרסם בעברית ובאנגלית

ותוכנו המלא מוצג באתר האינטרנט של המרכז.

כתובת האתר: <http://www.tau.ac.il/jc22/quarterly.html>

המעורבות האמריקנית בהסכמי הביטחון הישראליים-פלסטיניים (המשך)

לנושא הנשק. האם אפשר, מבחינה טכנית, לוודא שאחרון הרובים נרשם כחוק, או לחלופין, הוחרם? אם לא, כיצד ניתן יהיה להבטיח במאה אחוז, שהרשות הפלסטינית עשתה מאמץ אמיתי וכן למלא את המשימה הזאת?

מסיבות אלה, סביר להניח, שבמציאות יהיה קשה לקבוע, האם קיימת היענות מלאה להסכם או, הפרה בוטה שלו. המצב יהיה מאופיין בערפול מסוים. ההבחנות בין היענות והפרה הן בהכרח סובייקטיביות, ומושפעות מהאינטרסים ומנקודות המבט של המשתתפים המרכזיים. לפיכך אחד מהתנאים של הסכם וואי היה, להשתמש בשירותיו של גורם שלישי – סוכנות הביון המרכזית האמריקנית – שיתפקד כמעין משגיח ובורר באותם נושאים בטחוניים שנויים במחלוקת, שיתעוררו כתוצאה מחילוקי הדעות הצפויים בין הפרשנות הישראלית והפרשנות הפלסטינית להסכם.

במובן אחד ניתן לראות את המעורבות האמריקנית העמוקה והישירה כל-כך כתוצאה ההגיונית ההכרחית של התפקיד הפעיל יותר שממלאת ארצות-הברית בתהליך השלום הישראלי-פלסטיני בשנתיים האחרונות. הדבר בלט במיוחד במישור הדיפלומטי, שבו עברו האמריקנים מתפקיד של מפלסי דרך לתפקיד של מתווכים, עד שהיו ליזמים עצמאיים של נוסחאות דיפלומטיות. הדבר היה ברור כבר במגעים שהובילו להסכם חברון בראשית 1997, והיה אפילו בולט יותר לפני המשא ומתן בוואי ובמהלכו. לדוגמה, ההצעה להעברת 13.1% משטח הגדה המערבית מאזור C לאזור הנתון לסמכותה השיפוטית של הרשות הפלסטינית, הועלתה במקור על-ידי האמריקנים, וזאת על אף ההתחייבות האמריקנית לאחר הסכם חברון, שהיקפה של הפריסה-מחדש בעתיד

של העושים עבודת שיטור בפועל, והשנייה, של העוסקים בפעילות מנהלתית. כמו כן, היתה שורה של התבטאויות פלסטיניות רשמיות ביחס לסוגיות אלה, שממשלת ישראל סברה, כי הן אינן עולות בקנה אחד עם לשון ההסכם, בוודאי שלא עם רוחו.

נוסף על כך, קיימות מחלוקות אמיתיות ביחס לשאלה, מה הוסכם בדיוק בוואי בכל הנוגע לתהליך ביטול האמנה. ישראל עמדה על כך, שהמועצה הלאומית הפלסטינית תקיים הצבעה רשמית, ואילו הפלסטינים טענו, כי די בכינוס של חברי המועצה הלאומית

מוטב היה לישראל לשמר את הצביון הדו-צדדי המקורי של תהליך השלום הישראלי-פלסטיני (כפי שהיתה מעדיפה כל ממשלה ישראלית) מאשר להפוך אותו לעניין תלת-צדדי. אולם הקיפאון המתמשך מאמצע 1996 הוציא את האפשרות הזאת מכלל חשבון, משום שהחלל הפוליטי שנוצר משך בכוח את ארצות-הברית כנימה

הפלסטינית (הם לא ציינו את מספרם) יחד עם מנהיגים פלסטינים אחרים, כדי להאזין לנאומו של הנשיא קלינטון. לבסוף, כמה מההתחייבויות הפלסטיניות מעורפלות. דוגמה אחת לכך נוגעת להסתה. האם הצגת התנועה הציונית כפולש זר לאדמה הפלסטינית בספרי הלימוד בבתי-הספר הפלסטיניים היא בבחינת הסתה, או שהיא לא יותר מסתירה בלתי-נמנעת בין הנרטיבים ההיסטוריים היהודיים והפלסטיניים? דוגמה אחרת קשורה

המרכזי של ארצות-הברית בהקשר זה ומדגיש, כי מזכר ההסכמה שנחתם בין ישראל וארצות-הברית ב-31 באוקטובר, יוכל לשמש כבסיס לתיאום עמדותיהן של שתי המדינות באשר לאמנה זו. המשא-ומתן לגיבושה של האמנה אמור להתחיל בינואר 1999 בזינווה.

הנוסח המלא של מזכר ההסכמה, המובא בגיליון זה, דן ב"איום הפוטנציאלי לישראל, הטמון בתפוצת הטיילים הבליסטיים והנשק להשמדה המונית." זהו מזכר ההסכמה הראשון לשיתוף פעולה אסטרטגי בין ישראל וארצות-הברית, שנחתם על-ידי ראשי שתי המדינות. במסמך הזה מתחייבת ארצות-הברית, לראשונה, להגביר את "יכולות ההרתעה" של ישראל.

מרק הלר מנתח היבט נוסף של מעורבותה הגוברת של ארצות-הברית במזרח-התיכון: התפקיד שניתן לסוכנות הביון האמריקנית בפקוח על מימוש ההתחייבויות שנטלו על עצמן ישראל והרשות הפלסטינית במסגרת הפרוטוקול הבטחוני להסכם וואי. הלר מצביע על ההשלכות שעלולות להיות לתפקידה של סוכנות הביון על היחסים בין ישראל וארצות-הברית.

על רקע האפשרות שהיחסים ההדוקים כיום בין ארצות-הברית וישראל לא יימשכו לנצח, מציע מרטין שרמן, שישראל תבחן את האפשרויות לביזור מקורות התמיכה ושיתוף הפעולה האסטרטגיים שלה. על אף שיש ספק, האם יוכלו יפאן, דרום קוריא, הודו ותורכיה – כפי שמציע שרמן – להוות תחליף הן לסיוע האמריקני מבחינות עומקו והיקפו והן לשיתוף-הפעולה של ארצות-הברית, שממנו נהנית ישראל, נראה כי סוגייה זו ראויה לבחינה מדוקדקת. ■

ייקבע באופן חד-צדדי על-ידי ישראל. המעורבות הגוברת של הסי-איי-איי בקשרי הביטחון הישראליים-פלסטיניים באה לידי ביטוי כאשר קצינים של הסי-איי-איי סייעו בניסוח הסכמות בטחוניות ועזרו לקידום קשרים בין שירותי הביטחון הישראליים והפלסטיניים. הסי-איי-איי מקיימת קשרים עם שירותי המודיעין הישראליים מזה זמן רב. סוכנות הביון היוותה ערוץ תקשורת חשוב עם אש"ף בשנות ה-70 בלבנון, היא מספקת סיוע טכנולוגי לרשות הפלסטינית והיתה מעורבת בפיקוח על קשרים בטחוניים ערביים-ישראליים, בייחוד בחצי-האי סיני. המעורבות של הסי-איי-איי בתהליך השלום אינה אפוא דבר חדש. אולם, רמה כזאת של מעורבות ישירה היא בבחינת קפיצת-מדרגה. הסי-איי-איי תהיה מעתה שותפה פעילה בכמה ועדות דו-צדדיות ורב-צדדיות, שיעסקו ביישום ההסכם. הסוכנות תפעל אם לא כבורר במקרים של טענות על הפרות ההסכם, אזי כמקור המידע וההערכה העיקרי של ממשלת ארצות-הברית, או – למעשה, של מחלקת המדינה, שאמורה להיות הבוררת.

מנקודת המבט של ישראל יש לסוג הזה של המחויבות האמריקנית לפחות יתרון אחד: אם ממשלת ארצות-הברית היא זו שתקבע כי האחריות לעיכוב יישום ההסכם מוטלת על הפלסטינים, ולא על ממשלת ישראל, תזכה הקביעה הזאת ליחס הרבה יותר רציני מצד הרשות הפלסטינית, ויש סבירות גבוהה לכך, שההפרה שבה מדובר אכן תתוקן, ובמהירות. בעבר, התגובה לתלונותיה של ישראל היתה בדרך-כלל התעלמות. עם זאת, המעורבות האמריקנית האינטנסיבית טומנת בחובה גם פוטנציאל חיכוך רציני בין ישראל וארצות-הברית, משום שהיא מציבה את

ארצות-הברית בגלוי בתווך בין ישראל והרשות הפלסטינית, ומגדילה את הסבירות לכך, שיהיו הבדלים תכופים ובולטים יותר בין הפרשנויות של ישראל וארצות-הברית בנוגע להפרות פלסטיניות (כמו גם ישראליות) מאשר בעבר. במקרים שבהם הפרשנות של ישראל תהיה קרובה יותר למצב האובייקטיבי (וזה לא יהיה תמיד כך), הדבר לא יקרה בשל הטיה מכוונת של הסי-איי-איי. למרות דיווחים על זעם בסי-איי-איי כלפי ממשלת ישראל בשל הניסיון של הרגע האחרון, שעשה נתניהו במהלך המשא-ומתן בוואי להביא לשחרורו של המרגל ג'ונתן פולארד (ניסיון שהוביל לאיום של ראש הסי-איי-איי, ג'ורג' טנט, להתפטר אם הנשיא קלינטון ייענה לבקשתו של נתניהו), ניתן להניח, שלנוכח יושרו המקצועי של הארגון לא תהיה אפשרות לסוג כזה של טעויות בהערכה. גם משאבים טכנולוגיים או אנושיים לקויים לא יגרמו לטעויות כאלה. כמה כשלונות בעבודת המודיעין האמריקנית, כמו אי-הצלחתו לגלות את הכנותיה של הודו לקראת ניסויים גרעיניים, היו אכן תוצאה של מחסור במשאבי אנוש, או של אי-מתן תשומת לב מספקת לנושאים, שאינם עומדים בראש סדר העדיפויות של האמריקנים. יישומו של ההסכם וואי שונה מהמקרה של אי-חשיפת תוכניות הגרעין של הודו הן מהבחינה האיכותית והן מהבחינה הכמותית. בהתחשב במקום המרכזי שתהליך השלום תופס בסדר היום של מדיניות החוץ האמריקנית, קיימת סבירות נמוכה לכך, שמשמית הפיקוח על מילוי סעיפי ההסכם לא תזכה בתשומת הלב הראויה.

הבעיה (אם היא תתעורר) תהיה תוצאה של הנטייה הלא-מודעת והלא-מכוונת של כל סוכנות מודיעין באשר היא לעמעם את הערכותיה, בייחוד במצבי אי-ודאות, כדי

לרצות את ההעדפות הפוליטיות הידועות, או המשוערות, של צרכן המודיעין. הצרכן, במקרה זה, יהיה הזרוע הביצועית של ממשלת ארצות-הברית, ולזו – לאחר שהשקיעה הרבה זמן והון פוליטי בהסכם וואי – יש עניין רב בהצלחתו. לפיכך סביר, שההנחה של סוכנות הביון המרכזית תהיה, כי ממשלת ארצות-הברית לא תשמח לקבל ראיות, או הערכות שיצביעו על כך, שההסכם היה פגום, באופן כזה או אחר, מיסודו, או לחלופין, שסיכויי מימושו קלושים. למשל, חשיפה של הפרות ההסכם פלסטיניות, שיסכנו את המשך הפריסה של ישראל.

קיימות אין-ספור דוגמאות של מקרים, שבהם ההעדפות, או התפיסות הידועות של צרכן המודיעין השפיעו על הערכת המודיעין. הערכות כוונותיו של צד שלישי הן אלה המועדות להיות מושפעות מההעדפות, או מהתפיסות הללו. כזה היה המקרה של ההערכה האמריקנית, לפיה היו בממשלת איראן באמצע שנות ה-80, גורמים "מתונים" בעלי-השפעה, שאיתם אפשר לנהל מגעים כדי להגשים את שאיפתו המוצהרת של הנשיא רייגן לשחרר את בני הערובה האמריקנים בלבנון; התוצאה של ההערכה המוטעית הזאת היתה פרשת איראן-קונטרס. (יש לציין, שבעיות כאלה אינן נחלתם הבלעדית של האמריקנים; לדעתם של כמה חוקרים, קונצפיות מוטעות מהסוג הזה היו הסיבה המרכזית לכישלון הסובייטי לצפות את ההתקפה הגרמנית ב-1941, ולכישלון המודיעין הישראלי ב-1973).

אינטרסים פוליטיים יכולים להוביל גם להתכחשות מודעת לראיות, או אפילו לסירוב לאסוף אותן. בהקשר הערבי-ישראלי הדוגמה הבולטת לנטייה להתכחש לראיות היתה סירובה של ארצות-הברית להכיר בכך,

THE WYE RIVER MEMORANDUM October 23, 1998 (excerpts)

נוסף מבטיח גם הוא, קרוב לוודאי, שארצות-הברית, כולל הסי-איי-איי ימשיכו להיות מעורבות באופן אינטנסיבי וישיר בתהליך השלום. מכיוון שסוג כזה של מעורבות הוא בלתי-נמנע, ישראל חייבת להיות מודעת להשלכותיה האפשריות, ובעיקר לבחון את פוטנציאל הנזק שעלול להיגרם ליחסי ארצות-הברית-ישראל, או לפעול לצמצומו. לפיכך יש צורך, בין השאר, בתיאום קבוע וצמוד בין סוכנויות המודיעין והביטחון של ישראל ובין אלה של ארצות-הברית. על התיאום הזה להיות מבוסס על מאמץ מכוון להבטיח שההערכות הישראליות לגבי האופן שבו הפלסטינים מקיימים את ההסכם, יהיו מנותקות ככל האפשר מהניסיון לרצות את ההעדפות הפוליטיות המשוערות של ממשלת ישראל. ■

הסוגיה הזאת של אישור מילוי סעיפי ההסכם היא סיבה נוספת לכך, שבסיכומו של דבר, מוטב היה לישראל לשמר את הצביון הדו-צדדי המקורי של תהליך השלום הישראלי-פלסטיני (כפי שהיתה מעדיפה כל ממשלה ישראלית) מאשר להפוך אותו לעניין תלת-צדדי. אולם הקיפאון המתמשך מאמצע 1996 הוציא את האפשרות הזאת מכלל חשבון, משום שהחלל הפוליטי שנוצר משך בכוח את ארצות-הברית פנימה. האווירה, אפילו לאחר וואי, רחוקה מרחק שנות אור מזו ששררה במהלך החתימה על הסכם אוסלו ומייד לאחריו, ולפיכך – נראה, שבעת מאוחר מדי לנסות לחדש את הדינמיקה ההיא. יהיו החטרונות לכך אשר יהיו, ישראל והפלסטינים – בוטחים בארצות-הברית יותר משהם בוטחים זה בזה. הרצון להימנע ממבוי סתום

שמצרים הפרה את ההסכם להקפאת המצב ששרר לפני הפסקת האש של 1970, וקידמה טילי קרקע-אוויר אל קו התעלה לאחר שהפסקת-האש נכנסה לתוקפה. ישראל נאלצה להשלים בסופו של דבר עם תוצאותיו של הסירוב הזה. דוגמה חדשה יותר של הנטייה השנייה היתה (לפחות על-פי גרסתו של סקוט ריטר, שביהן כחבר בוועדת הפיקוח המיוחדת של האו"ם ואיש מרינס לשעבר) הניסיון לשכנע את אונסקו"ם שלא לחפש בעיראק דברים, שהימצאותם תאלץ את ארצות-הברית לנקוט פעולה שבה היא אינה מעוניינת, או שאותה אינה יכולה לבצע. התנאים לפיקוח על יישומו של הסכם וואי מעלים את החשש, שממצאים או נהלים דומים, יגרמו למשבר בין ארצות-הברית ובין ממשלה ישראלית, שממצאה שלה (ייתכן אף שמסיבות דומות) שונים למדי.